

TÜRKİYEDE TARİHİ GELİŞİMİ İÇERİSİNDE HOSPİS KAVRAMI

Doç. Dr. İsmail Okan

Cerrahi Onkoloji BD, Genel Cerrahi AD, Tıp Fakültesi

Palyatif Bakım Araştırma ve Uygulama Merkezi Gaziosmanpaşa Üniversitesi, TOKAT

- Ölmek üzere olanlara bakım için yapılan ilk birimler yolcular ve haçlılar için yapılmıştır.
- Hospice kelimesi Latince'den *Hospes*'den geliyor. *Ev sahibi* anlamına kullanılıyor.
- Haçlılar için 11. YY'da tedavi edilemez derecede hastalar için ilk hospis benzeri kurumlar oluşturulmuş.
- Şövalye Hastanesi (Knights Hospitaller)
 - 14.YY
 - *Hospis benzeri*
 - *Yolculara ve terminal dönem hastalarına*

Kaynaklar:

The History of Hospice and Palliative Care. Curr Probl Cancer 2011;35:304-309.

Connor SR. Hospice: Practice, Pitfalls, and Promise. New York (NY): Taylor & Francis, 1998, p. 4. ISBN 1560325135.

- Orta çağlarda manastırlar çevresinde şekillenmiş ve sayıları bir hayli artmış.
- Dini kurumlar tarafından oluşturulmuş hospislerin sayısı artmış olmasına rağmen 3-4 asır sonra yerini hastanelere bırakmak üzere bu kurumlar kaybolmuş.
- Modern hastanelerin kurulmaya ve tıbbın gelişmeye başlamasıyla birlikte tedavi edilemez hastalar başarısızlık olarak görülüyor, hastanelere kabul edilmek istenmiyor. Bu nedenle yardım kuruluşları özel kurumlar oluşturuyor, bir kısmı hospis olarak adlandırılıyor.

- Bu üniteler ölen hastaya hemşire ve hekim katkısının olduğu modern yerler değil, daha çok dini temelleri olan ve yardım duyguları ile harekete geçen üniteler.
- 18-19. YY'da hospis ve palyatif bakım dini kurumlarla bağlantılarını devam ettirmişler. Ancak artık sadece seyyahlara hizmet vermiyorlar.
- The Irish Religious Sisters of Charity; Our Lady's Hospice Dublin, İrlanda'da 1879'da.

- 20. YY ortalarına doğru modern tıbbın gelişmesi, yeni uzmanlıkların oluşması, yeni tedavi yöntemlerinin gelişmesi ile beraber ölen hastalar bir başarısızlık olarak kabul ediliyor ama hastanede ölmek de bir norm artık. Doktorların ilgi alanında değil, daha çok hemşirelerin ve hasta yakınlarının bakımında.
- Bu ortam modern hospislerin doğmasına yol açıyor.

MODERN HOSPİSİN ANA BİLEŞENLERİ

- 4 ana başlıkta gelişme;
 - Anekdotall vakalardan çok sistematik gözlem
 - Ölümün insan haysiyetine uygun bir şekilde ve anlamını kaybetmeden olması.
 - Ölmekte olan hastaya yaklaşımda aktif olmak.
 - Acı çekmenin fiziksel olduğu kadar mental temellerinin farkedilmesi, bir bütün olarak algılanması.

- Cicely Saunders, 1967, Londra
- Mükemmel klinik bakım, eğitim, araştırma
- Hospis bakımı mantığının hızla diğer alanlara yayılması; hastane içinde, evlerde ve gününbirlik uygulamalarda. Hastanede destek takımları oluşturulması,
- Sonuçta toplumda **öleni ihmal etmenin kınanması, yüksek kalitede ağrı ve semptom yönetimi, ölümü doğal bir olgu olarak algılama**

Kaynaklar:

Clark D, Hospice in Historical Perspective, In Clifton Bryant Dennis Peck (ed.), The Encyclopedia of Death and Dying. Sage Publication (2009)

HOSPİS VE PALYATİF BAKIMIN TARİHÇESİ

- *Geçmişte;*
 - Dini kurumlar (kilise ve manastırlar) tarafından
 - Unorganize
 - Sadece fakirlere ve kimsesizlere
- *Günümüzde ;*
 - Kompleks
 - İnterdisipliner
 - Modern sağlık sistemlerinin gelişmesiyle paralel, kanıta dayalı tıp

İSLAM DÜNYASI

- İlk hastane/bakım evi
- Hz Peygamber (sav) zamanında
- Rufeyde'nin Çadırı
- Mescid-i Nebevinin yanında kurulan çadır.
- Tedavi ediyor, yaralılara bakım veriyor.

Kaynaklar:

Ağırakça A. İslam Tıp Tarihi, s.79 (İbnül Esir, Üsdül Ğabe, II, 373)

- Tam teşkilatlı ilk hastane, 800 yılında, Abbasiler döneminde, Bağdat'ta kurulmuştur.
- Daha sonra ; İslam coğrafyasının yayıldığı tüm şehirlerde,
- Tolunoğulları, İhşidoğulları, Zengiler, Selçuklular, Memlükler, İlhanlılar, Osmanlılar tarafından
- Bağdatta, Şamda, Kahirede, Rey, Zerefend, Isfahan, Merv,, Nişabur, Meyafarıkın, Halep, Hama, Humus, Rajkka, Nusaybinde , Tunusta, Gırnata, Merakeş ve niceleri... hastaneler

Kaynaklar:

Bayat AH, Tıp Tarihi, s 208, 2016, Zeytinburnu Belediyesi

DARÜŞŞİFALAR

Anadolu Selçuklu Darüşşifaları

Mardin Emineddin Darüşşifası

Kayseri Gevher Nesibe Darüşşifası

Sivas Keykavus Darüşşifası

Divriği Turan Melek Darüşşifası

Konya Darüşşifası

Çankırı Cemaleddin Ferruh Darüşşifası

Amasya Darüşşifası

Tokat Darüşşifası

Kastamonu Darüşşifası

...

DARÜŞŞİFALAR

Osmanlı Darüşşifaları

Bursa Yıldırım

Fatih

Edirne Bayezid

Manisa

Haseki

Süleymaniye

Topkapı Sarayı

Atik Valide

Sultan Ahmed

- “...Darüşşifaların hizmet ettikleri kimseler **yoksullar, kimsesizler, seyyahlar ve tüccarlardı**. O tarihlerde darüşşifaları bir hastane olarak düşünmemek lazımdır. Çünkü herkes hastasını kendi evinde bakıyordu. Hekim eve çağrılıp, hasta orada muayene ediliyor, aile içinde hekimin direktifi ile tedavisi uygulanıyordu. Hekim gerektiğinde tekrar hastayı yokluyor ve izliyordu. Darüşşifalara ancak kimsesiz ve kendine bakacak ailesi olmayanlar gidiyor ve orada parasız hizmet görüyordu...”

Kaynaklar:

Altıntaş A, Belgeler ışığında Amasya Darüşşifası, s 7, Amasya Uluslar arası Anadolu-Türk Darüşşifaları ve Sabuncuoğlu Kongresi

DARÜŞŞİFALARDA TEDAVİ

“..Darüşşifaların kuruluş amacı, onu himaye edecek ve hastalığı ile uğraşacak kimsesi olmayanlara hizmet etmektir. ...s 47”

“.. Tedavi kesinlikle parasızdı..., özellikle tedavisi **için psikolojisinin önemi dikkate alınarak** bütün hizmetlilerin güler yüzle ve gönül okşayan sözlerle muamele etmeleri şart koşulurdu...s50”

“Ayrıca darüşşifalar **haftada iki gün poliklinik hizmeti** de görüyor, hastasını evinde bakıp da ilaç ve hekim için verecek parası olmayanlara ücretsiz bakılıp gereken ilaçlar veriliyordu...s50”

Kaynaklar:

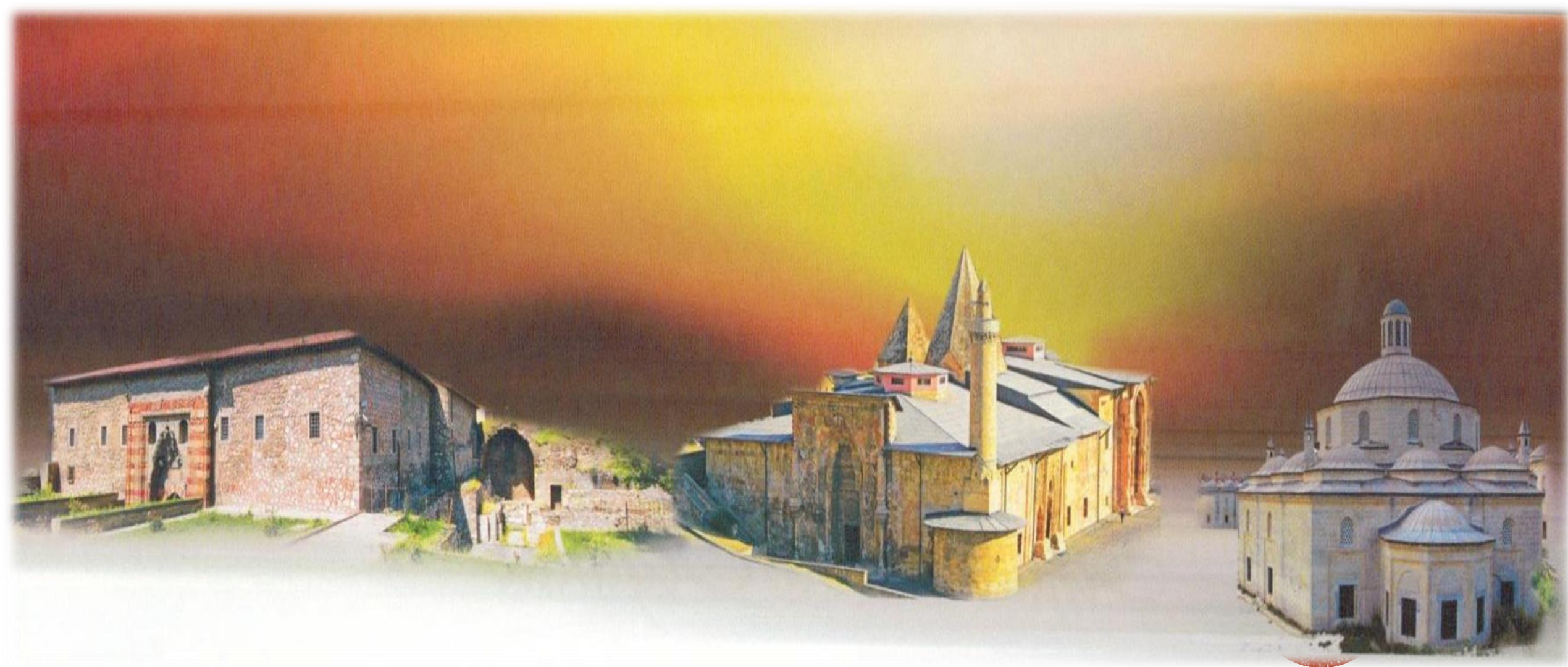
Kılıç A, Şifahaneler, 2012, İstanbul

BÜTÜNCÜL YAKLAŞIM

- “.. Darüşşifanın özelliklerinden bir tanesi de musiki ile hasta tedavi edilmesidir. Tedavide sadece musikiden değil su sesinden ve güzel kokulardan da yararlanılmaktadır. ..s225

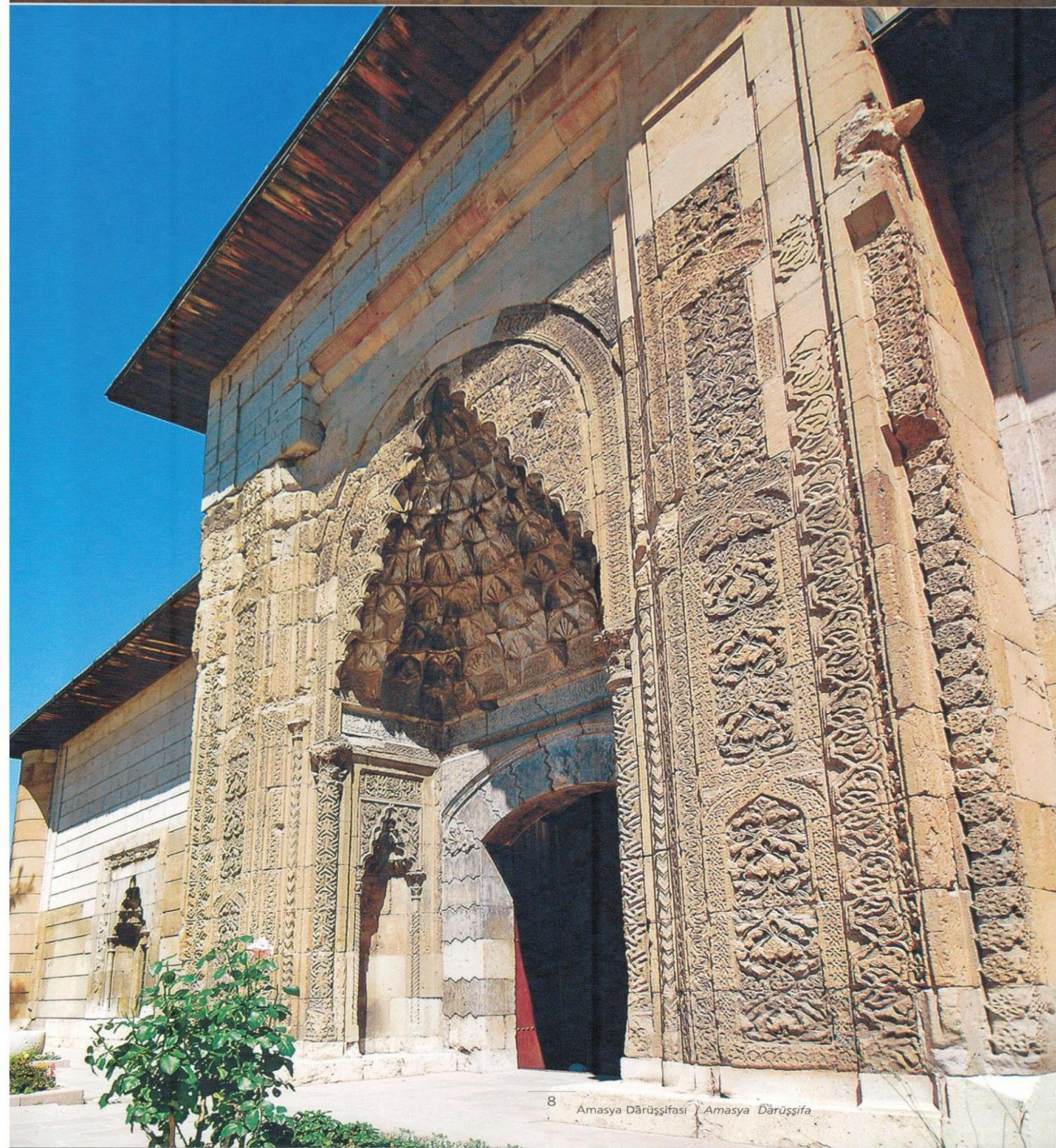

Selçuklu ve Osmanlı Darü'sşifaları

Selçuklu Darüşşifaları

Amasya Darü'sşifası *1308*

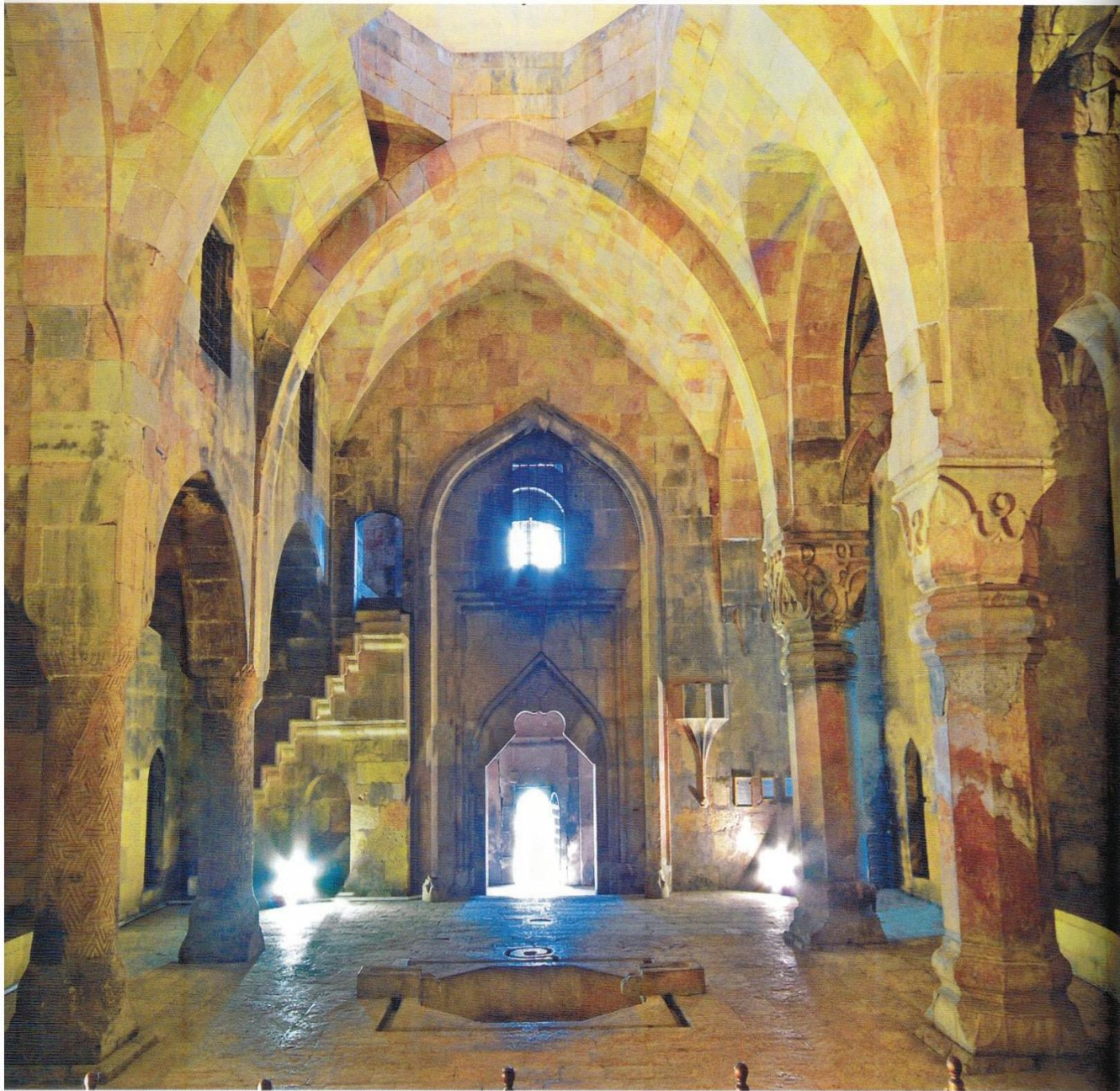
Amasya Darüşşifası
1308

Amasya Darüşşifası kapı detayı / Door detail from Amasya

Sivas Divriği
Turan Melek
Darüşşifası
1228

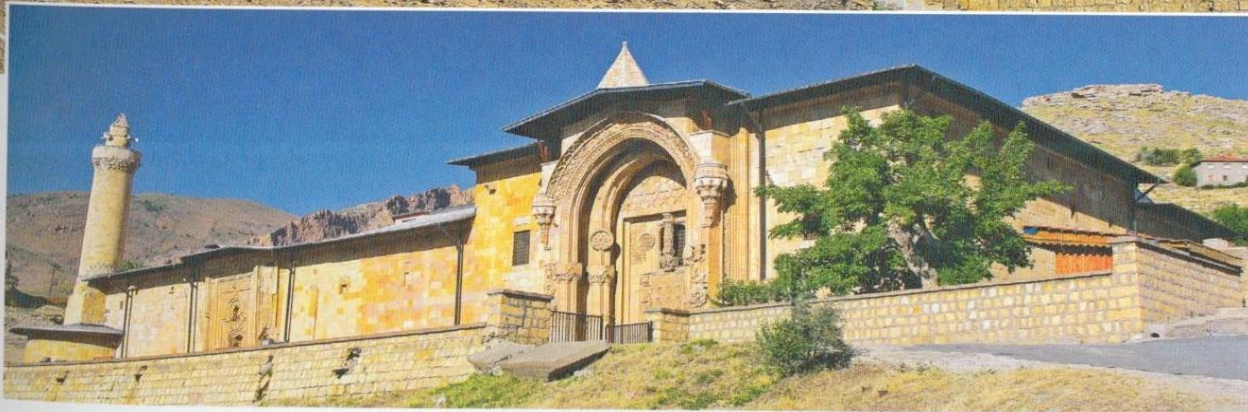

*Sivas, Divriği Turan
Melek Darü'sşifası
1228*

Divriği Turan Melek Dârü'sşifası, ana eyvandan giriş kapısına doğru
From the main iwan towards the entrance portal, Divriği Turan Melek Darü'sşifa

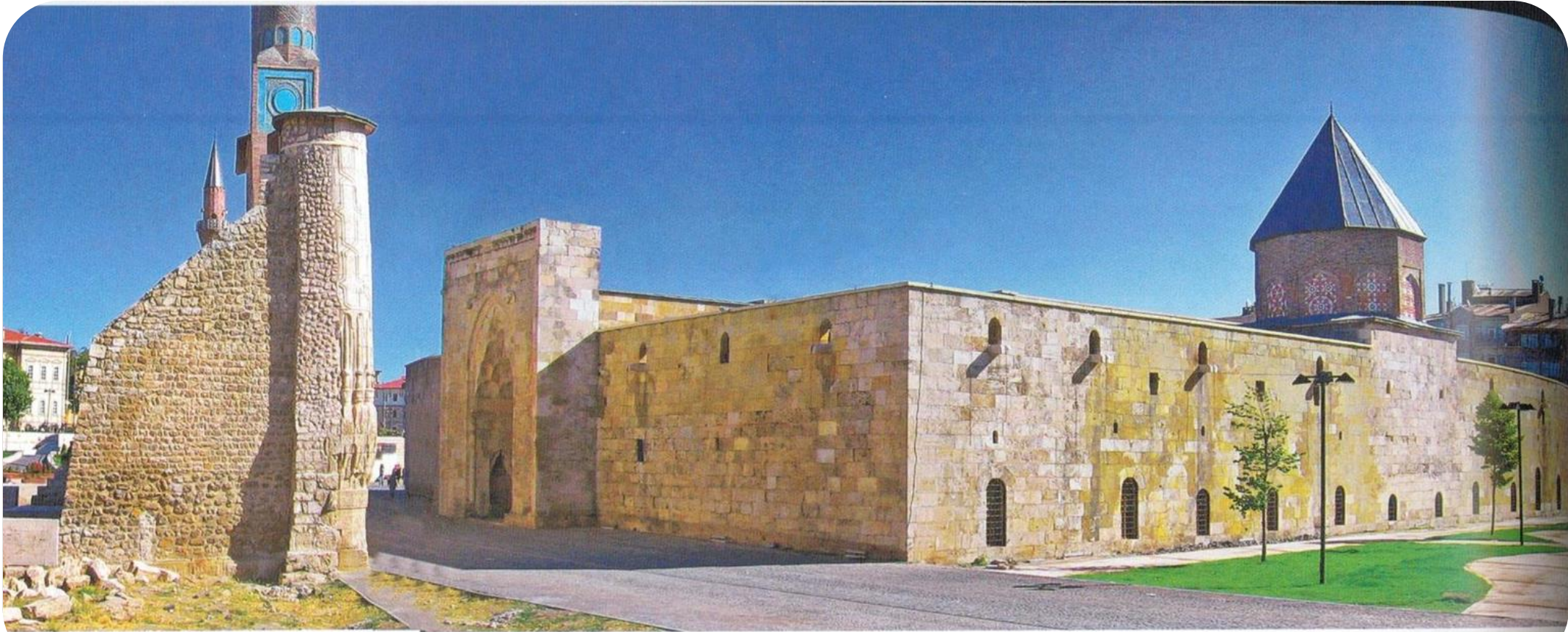
*Sivas,
Divriği
Turan
Melek
Darüşşifası
1228*

Yapının Divriği kalesinden
görünüşü
View of the west façade from
the Divriği castle

Batı cephesi / west façade

Sivas Dârü'sşihası / Sivas Darü'sşiha

ՏԻՎԻՏ ԴԱՐՆՇՇԻԲԱՏԻ / ՏԻՎԻՏ ԴԱՐՆՇՇԻԲ

Sivas Darü'sşifası, 1217

Sivas Dârü'sşifası / Sivas Darü'sşifa

Sivas Darü'sşifası, 1217

Sivas Darü'sşifası
1217

Kayseri Gevher Nesibe Şifahanesi ve Tıp Medresesi
Kayseri Gevher Nesibe Şifahane and Medical Madrasa

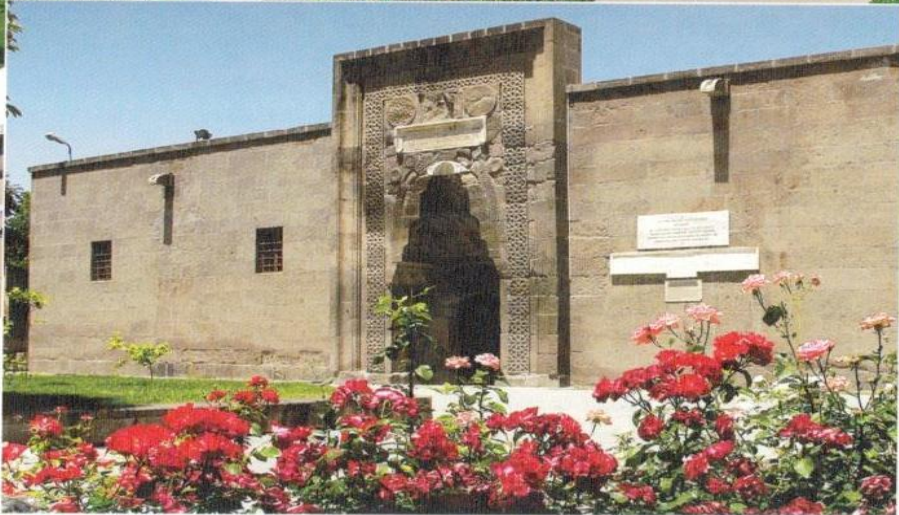
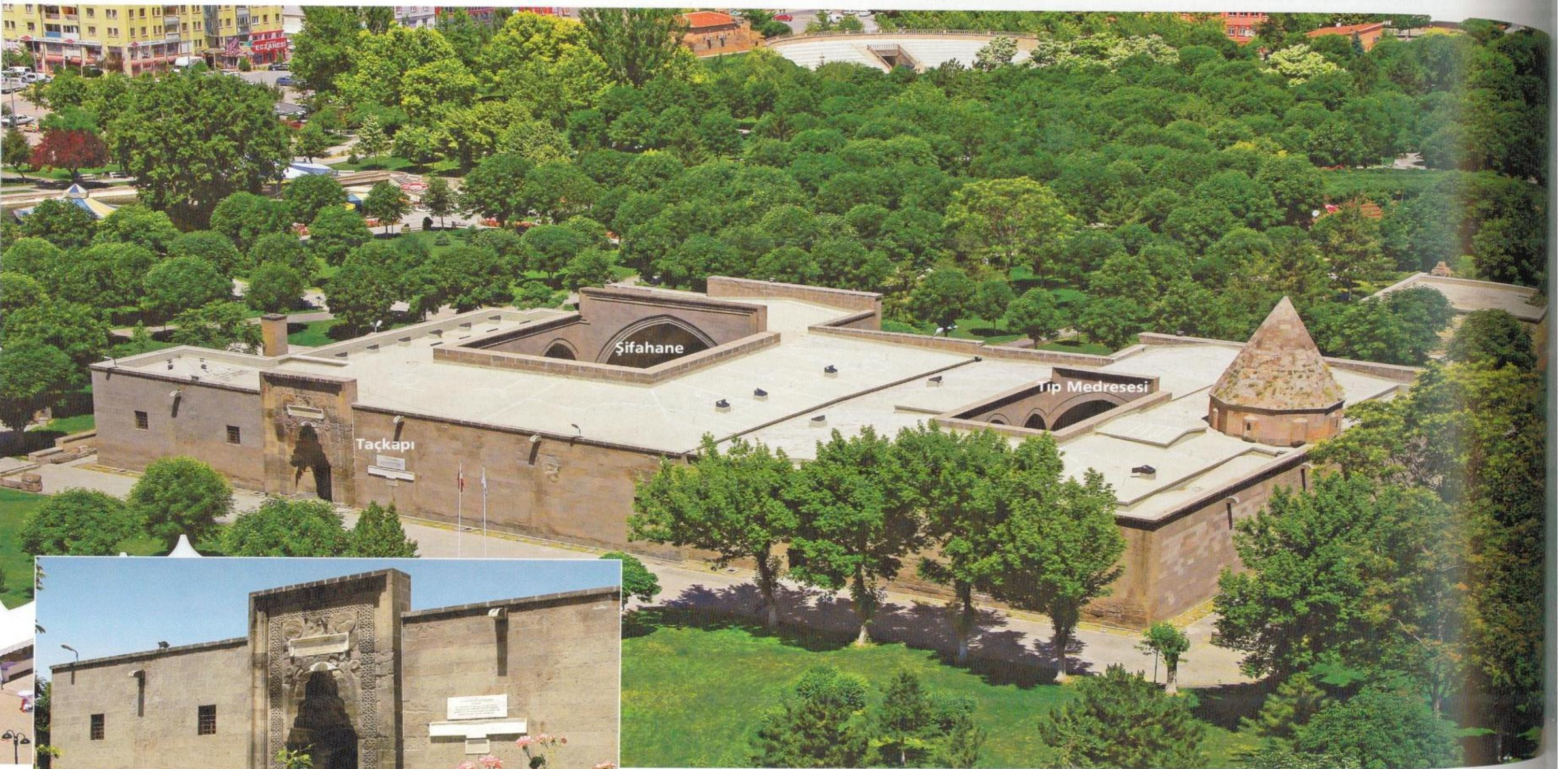
Kayseri Gevher Nesibe Şifahanesi ve Tıp Medresesi

*Kayseri Gevher Nesibe
Şifahanesi Taç Kapısı*

Şifahane taçkapısı / Portal of the Şifahane

1980'li yıllara kadar eski mahalleler arasında iken bugün Mimar Sinan Parkı'nın ortasında kalan Kayseri Gevher Nesibe Şifahanesi ve Tıp Medresesi
Kayseri Gevher Nesibe Şifahane and Medical Madrasa sitting in the middle of the Mimar Sinan gardens. Prior to 1980's it was in the midst of an old neighborhood.

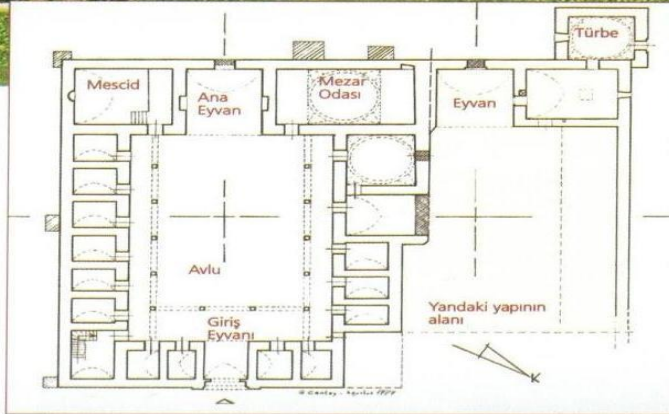

Tokat Muineddin Pervane Darüşşifası, 1277

Darüşşifa'nın ve yanındaki yapının doğu cephesinden görünüşü

View of the east façade of the Darüşşifa and the building next to it

Darüşşifa'nın zemin kat planı (G. Cantay) / Entrance floor plan of the darüşşifa

Yapının güneydoğu cephesi / Southeast façade of the structure

Dârüşşifanın, orijinalinde iç yüzeyi tamamen Selçuklu çinileriyle kaplı olduğu anlaşılan avlusu ve iki kat boyunca yükselen ana eyvanı

The main iwan and the courtyard of the Darüşşifa which seems to have been covered with the Seljuk tiles

Tokat, Muineddin Pervane Darüşşifası, 1277

Osmanlı Darüşşifaları

Edirne II. Bayezid Dârüşşifası / Edirne II. Bayezid Darüşşifa

Edirne II. Bayezid Darüşşifası

Edirne II. Bayezid Dârüşşifası / *Edirne II. Bayezid Darüşşifa*

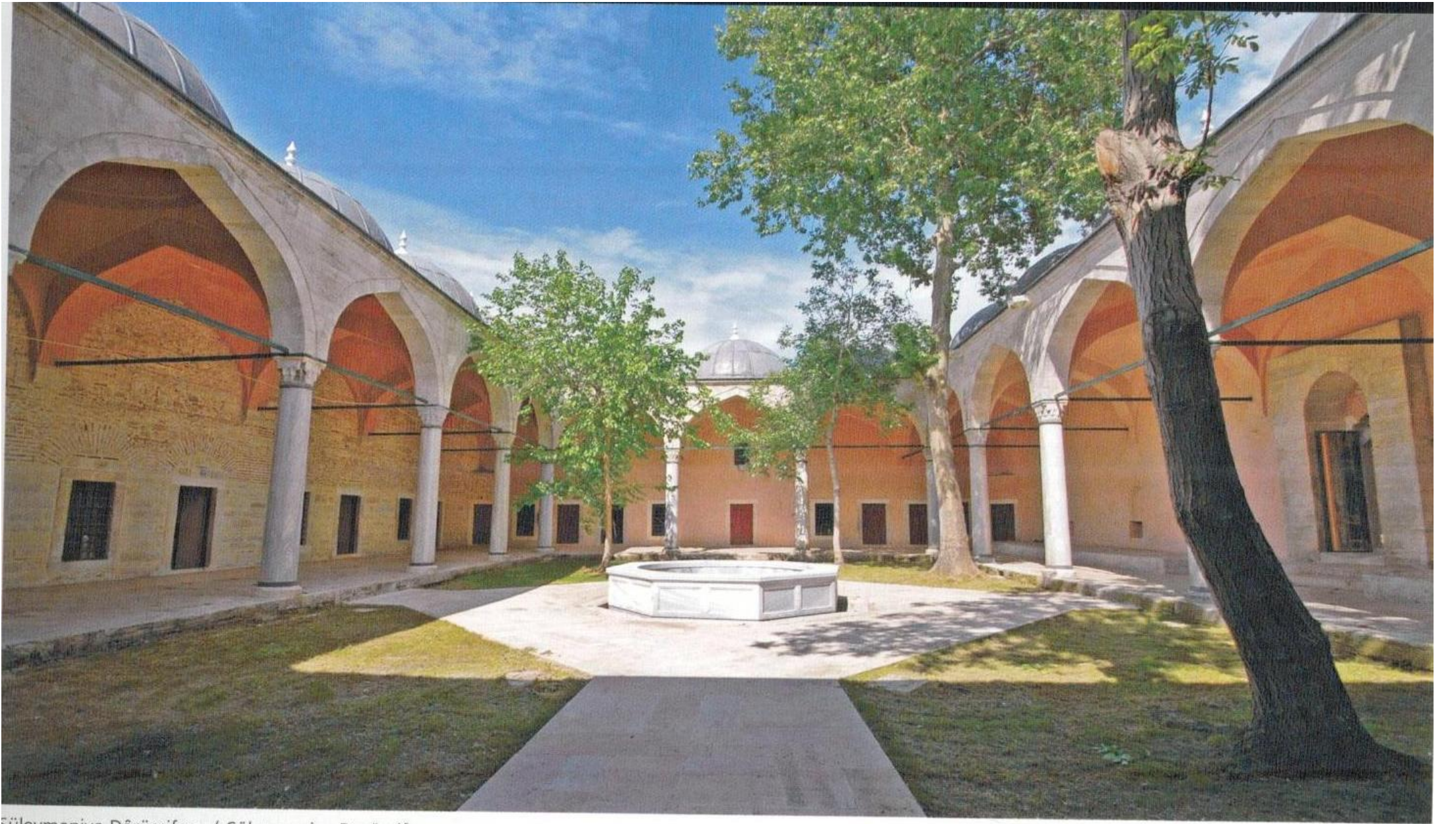
Edirne II. Bayezid Darüşşifası

Manisa Hafsa Sultan Dârü'sşifası / Manisa Hafsa Sultan Darü'sşifas

Manisa Hafsa Sultan Darü'sşifası

Süleymaniye Dârü'sşifası / Süleymaniye Darü'sşifas

Süleymaniye Darü'sşifası

BARıNAK VE BAKıM GÖREVi GÖREN MEKANLAR

- Medreseler
- Zaviyeler
- Kervansaraylar
- Hanlar
- Kiliseler
-
- **Mahalleli**

1. Kimsesiz, Hanesiz ve Hasta Kişilerin Tokat'taki Durumuna İlişkin Örnekler

■ a. Müslümanlara ait örnekler:

- Müslümanlar açısından barınak olarak kullanılan yerler arasında **medreselerin yatakhaneleri** bulunuyordu.
- Memleketi ve yaşı belli olmayan Meydan Medresesi'nde ölen Derviş bin Hüseyin'in geldiği tarihe yakın bir süreçte yaşamını yitirmesi, medreselerin hastalara da oda ayırmış olma ihtimalini güçlendirmektedir (Örnek için bk. BOA. Nfs. d. 2284: 427). Diğer medreselerde de bu tarihlerde ölenlerin Tokat'a kayıtlı olması ya da memleketinin belirsiz olması bu kişilerin hasta olmaları nedeniyle medreseye alındığını doğrular niteliktedir. Medreselerin talebeler dışındaki konukları içerisinde 1838-39'da bir evsiz ve bir **yatalak** vardı. Evsiz Tokadlı Abdullah bin Abdurrahman'dı. Yağbasan Medresesi'nde geceleyen Abdullah 70 yaşındaydı. Kendisi için *bi-kes* (evsiz) notu düşülmüştü (BOA. Nfs. d. 2451: 28a). **Yatalak**, Yar Ahmed Medresesi'ndeydi. 11 Z. 1254/25 Şubat 1839'da medresedeyken öldüğü anlaşılan ve 10 senedir Tokat'ta bulunan
- Hacı Derviş Efendi bin Mehmed Niksarlı'ydı. Kendisi için deftere *esir-i firaş* (yatalak) notu düşülmüştü (BOA. Nfs. d. 2451: s. 28a).

Dr. Murat Hanılçe

Fen Edebiyat Fak. Tarih Bölümü, GOP Üniversitesi, Tokat

2. Afyonkarahisar'dan Örnekler

- **Mahalleli** ya da **köylünün** desteğiyle bakımı üstlenen bir kesim de söz konusudur.
- Afyon Şuhud kazası Tekke köyü 1844'te bir **meczip** örneği (Temettuat Defteri)

Yetim -i merkûm on yaşında olubvasîsivâlideşi 'Â'îşeHâtûnidüğü				
Sene-i sâbıkada davirgü-yümahsûsadan bir senede virmiş olduğu			60 gurus	
A'sâr ve rûsûmât olarak sene-i sâbıkada bir senede virmiş olduğu				
			Gurus	Para
Bedel-i öşr-i sebze			75	
Bedel-i öşr-i givâh			3	
Bedel-i öşr-i bostan			15	
Bedel-i öşr-i kestane			3	
Bedel-i öşr-i ceviz			10	
Yekûn			106	
Hâne 12		Numru 1		Mercân oğlu Müteveffâ Hasan yetimi Hüseyin
Gayr-i mevrû' tarlâ Dönüm	Bağçe Dönüm 3	Çayır Dönüm 0,5	Bostan Dönüm 2	Kestâneeşcân 2 Hasılât-senevîsi

2	Hasılât-senevîsi (sene 60) 750 gurus Ber-vech-i tahmin (sene 61) 750 1500	Hasılât-senevîsi (sene 60) 30 gurus Ber-vech-i tahmin (sene 61) 20 50	Hasılât-senevîsi (sene 60) 150 gurus Ber-vech-i tahmin (sene 61) 130 280	(sene 60) 30 gurus Ber-vech-i tahmin (sene 61) 20 50
Ceviz eşcârı 2 Hasılât-senevîsi (sene 60) 100 gurus Ber-vech-i tahmin (sene 61) 100 200	Sağmânkara sığır ineği Re's 1 Hasılât-ı senevîsi 40 gurus	Buzağı Re's 1	Döllümerkeb Re's 1 Hasılât-ı senevîsi 20 gurus	Kısır merkeb Re's 1
Kara sığır danası Re's 1		Tosun Re's 1		Nakdi 0000 gurus
Mecmû'undan bir senede tahminen temettü'âtı 2140 gurus 1120				
MerkûmReceb meczûbolub kâr ü kisbe 'a dimü'l-iktidâridüğü Mercân oğlu Müteveffâ Hasan'ın yetimi Hüseyin'in hânesinde sâkinürveği babası Çekmez oğlu Receb Merkûmun hiçbir şeyi olmayubşunun bunun i 'ânesiylegeçinmekdeolduğ				

- **Yaşlı** örneği Afyon Şuhud kazası Balçıkhisar köyü
- Devlet vergi almıyor, oldukça yaşlı: komşu desteği
- **s. 20 Hâne 38**
- **müsinn: ihtiyar**
- **alil:hasta, sakat**

<i>Müsinn</i> ve <i>'alil</i> olup kâr ü kisbe 'adım-i âlâkadâridüğü		
Sene-i sâbıkada virgü-yümahsûsadan bir senede yirmiş olduğu		000 gurus
Hâne 38	Numru 1	Conta/Cunta? Oğlu Ebubekir bin Veliyüddin
Merkûmunhânesinden başka emlâk ve ârâzi ve hayvânâtı olmayub <i>Sunun bunun</i> <i>i'ânesiyle</i> geçinmekte olduğu 000 gurus		

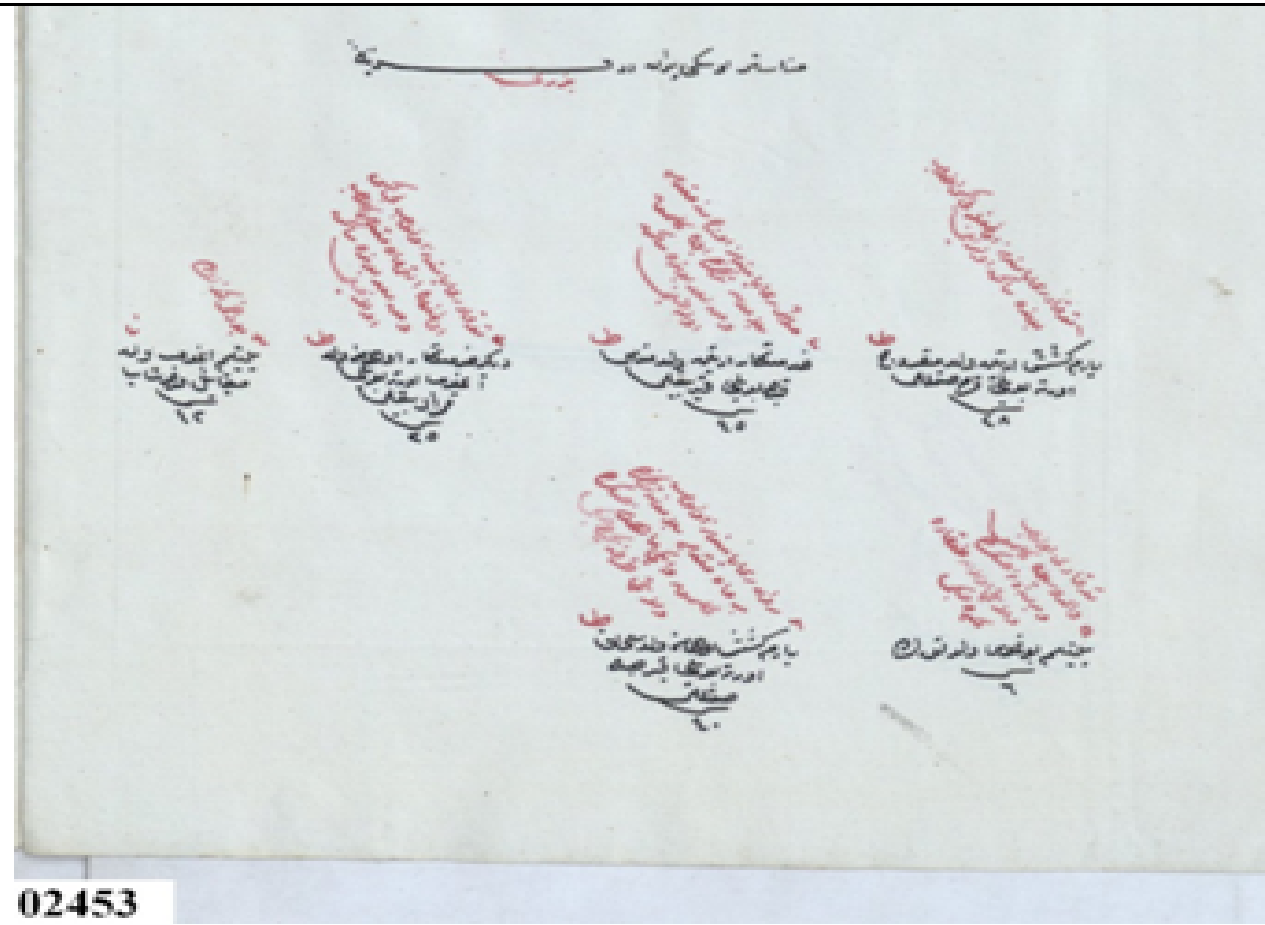

1. Kimsesiz, Hanesiz ve Hasta Kişilerin Tokat'taki Durumuna İlişkin Örnekler

b. Gayrimüslimlere ilişkin iki örnek:

- Gayrimüslimlerden (Ermeniler) evsiz, kimsesiz ve yetim durumda olanlar **Manstırlarda ya da şehir merkezinde bulunan odalarda** ikamet edebilmekteydi.
- Bu yolla da onlar kendi dinlerine ait ve sosyal bazı imkanları da bulunan bu yapılardan yararlanmaktaydı.

02453

ÖskiPiran Manastırı
Bizerj Köyü Tokat

Misafir Kişiler

1-Yarım keşiş Mıgırdıç oğlu Artin
Orta boylu kara sakallı (28 yaşında)
Tokat reayasından bî-kes (evsiz)

2-Hizmetkâr Menas oğlu Artin
Kısa boylu kır bıyıklı (45 yaşında)
Muş reayasından

3-Hizmetkâr Agop oğlu Qhan
Orta boylu kumral bıyıklı (25 yaşında)
Tokat reayasından bî-kes (evsiz)

4-(Yetim) Mikail oğlu Agop (12 yaş)

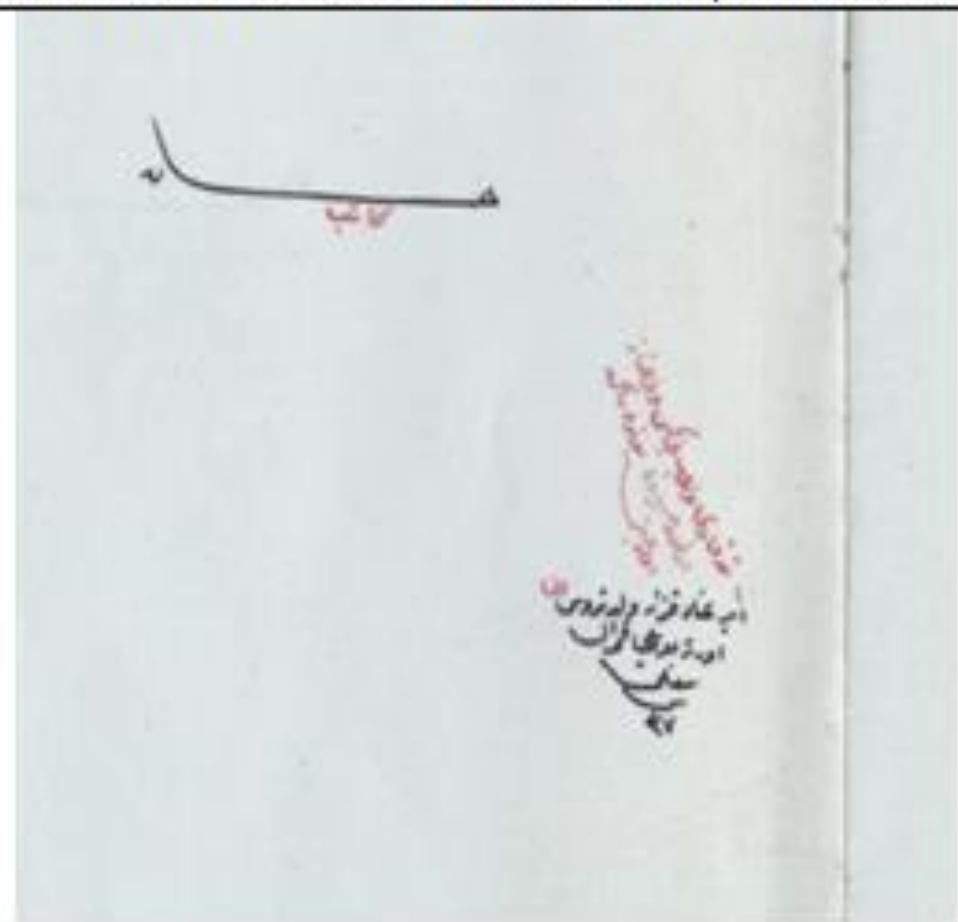
5-(Yetim) Türk oğlu Bogos (6 yaşında)

Tokat reayasından ve validesiyle burada kalıyor

6-Yarım keşiş Qhanveled-i Sahak Orta boylu kırca sakallı
(40 yaşında)

Revan (Erivan) reayasından 2 aylığına burada kalıyor.

2453 numaralı Tokat Nüfus Defteri (Sene H. 1253/ M. 1838)

Katip Hanı

Irgat Toros oğlu Kazar

Orta boylu kumral bıyıklı (37 yaşında)

Tokatlı olup evsiz ve hanesiz

VAKIF KAVRAMI

- İslam Dünyasında hayır sahipleri
- Sosyal ihtiyaçlar
- “Sadaka-i Cariye” “kalıcılık”
- Sıkı kontrol, denetim, tarih boyunca
- Devletlerden, zamandan bağımsız

Tarihde İlginç Vakıflar

Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, 2012, İstanbul

Hastalara Evinde Bakım Hizmeti Sunan Vakıf

KÜNYE

VAKFIN ADI: Germeyanoğlu Yakub Çelebi Vakfı

KURUCUNUN LAKABI: Germeyanoğlu

KURULDUĞU YER: Kütahya

KURULUŞ TARİHİ: 1422 H. (1825 M.)

Vakıf Şartı

Bitkilerin isimlerini bilen ve bunlardan hastalıklara göre karışım yapabilen, bu işler için gerekli malzemenin başhekim tarafından alınmasını ve bunların kilere konulmasını sağlayan bir kişinin şifalı bitkiler uzmanı (eczacı) olarak atanmasını, bu kişinin aldıracağı malzemenin yeni olmasını, eski ve bozuk malzeme kullanmamasını ve bu kişiye günlük dört akçe; bitkilerin dövülmesi ve çekilmesi (toz haline getirilmesi) için iki kişi dövücü tayin edilmesini ve bu kişilere görevleri karşılığı günlük üçer akçe verilmesini şart kıldım...

Hastalara İlaç Yapan Vakıf

KÜNYE

VAKFIN ADI: Sultan I. Süleyman Vakfı

KURUCUNUN LAKABI: Kanuni

KURULDUĞU YER: İstanbul

KURULUŞ TARİHİ: 954 H. (1547 M.)

Kadın Sığınma Evi Vakfı

KÜNYE

VAKFIN ADI : Safvet Bey bin Mehmed Efendi Vakfı

KURUCUNUN LAKABI : El-Hac, İnegöllüzade

KURULDUĞU YER : Bursa, İnegöl

KURULUŞ TARİHİ : 1334 H. (1916 M.)

Vakıf Şartı

...ve mezkûr odalara meydân-ı
harb ve gâzada fedâ-yı can
etmiş şühedâ-yı müsliminin
afife olan dul hatunları...
sakine olalar ve mezkûr
ebniyenin çatı altı salonu
sükkânın ictima ve ibâdetine ve
bağçesi teneffüslerine ve dükkân
ittisalindeki salonu icrâ-yı
san'atlarına mahsûs ola...

Öksüz ve Yetim Çocukları Barındıran Vakıf

KÜNYE

VAKFIN ADI: Mehmed Bey bin Mustafa Bey Vakfı

KURUCUNUN LAKABI: Hacı Timurtaş Paşazade

KURULDUĞU YER: Bursa

KURULUŞ TARİHİ: 905 H. (1500 M.)

Vakıf Şartı

...Vâkıf bunların cümlesini Bolu kasabasında bina edüp içinde namaz kılınmak üzere vakfeylediği camii şerifin ve gelen misafirlere vakf olmak üzere bina eylediği imaretin ve anadan babadan mahrum ve okuyan yetimlere vakf olmak üzere mezkûr kasabada bina eylediği Darüttalimin ve bu yetimlerin beytuteti için orada Darüttalim kurbunda bina eylediği menzilin tamamını... vakfeyledi.

Yaşlı Fakirlere Evde Bakım Hizmeti Sunan Vakıf

KÜNYE

VAKFIN ADI: İsmail Çelebi bin Mehmed Çelebi Vakfı
KURUCUNUN LAKABI: Yorgani Emirzade , Sirkecibaşı,
es-Seygid

KURULDUĞU YER: İstanbul

KURULUŞ TARİHİ: 1005 H. (1597 M.)

Vakıf Şartı

...Ve validim zaviyesinde bimarhane için bir
oda olunub hasta olan tekke fukarası anda
yatalar ve bir evlâ kimesne hastalara hizmet
idüb yermi iki akçe kendine ve iki akçe
hatununa verile...

38

Muhtaçlara Aşevi Vakfı

KÜNYE

VAKFIN ADI: Hafsa Hatun Vakfı

KURUCUNUN LAKABI: Mengli Giray kızı,

Yavuz Sultan Selim Zevcesi

KURULDUĞU YER: İstanbul

KURULUŞ TARİHİ: 929 H. (1522 M.)

Vakıf Şartı

...Bundan sonra mummaileyha
vâkıfe, mezbur imareti
şerifede... Fıkaraya ve mezbur
medresenin talebesine ve... sohta
namile ma'rif taifeye ve...
cemaatı sufiyeye ve sâdat ve
ulema ve suleha ve sair...
misafirler Allâh rızası için
yemek pişirilmesini ve... ister
sığardan olsun ister kibardan
olsun kimsenin mezbur zaviyeye
gelmekten men olunmamasını
şart kıldı...

Misafirhane Yapan Vakıf

KÜNYE

VAKFIN ADI : Arif Mehmed Efendi ibni Ali
Efendi Vakfı

KURUCUNUN LAKABI : Sarı, Berber, Müftü

KURULDUĞU YER : İzmir

KURULUŞ TARİHİ : 1084 H. (1673 M.)

44

Vakıf Şartı

...Medine-i Birgi'de Sarı
kazasında Allah diyenler
nam karyede bina ettiğim
misafirhanenin ve Gedüs
nehri üzere Yarıslı nam
karye kurbunda bina ettiğim
köprüünün vs ... imaret ve
meremmeti...

Yaşlı Kadınlara Ev Tahsis Eden Vakıf

KÜNYE

VAKFIN ADI: Neslişah Sultan binti Mehmed Bey bin
Ahmet Paşa Vakfı

KURUCUNUN LAKABI: Sultan

KURULDUĞU YER: İstanbul

KURULUŞ TARİHİ: 961 H. (1553 M.)

Vakıf Şartı

...Ve azadlı cariyelerinden ve
fakir olup miskine, muhtaç ve
nesilden kalmış koca karılara
vakfettiği mezkûr kasabadaki
hanenin...

Eğitimde Kaliteli Personel İstihdam Eden Vakıf

KÜNYE

VAKFIN ADI: Haseki Sultan (Haseki Hürrem Sultan)
Vakfı

KURUCUNUN LAKABI: Valide-i Sultan Mehmed Han
bin Kanuni Süleyman Han

KURULDUĞU YER: İstanbul

KURULUŞ TARİHİ: 958 H. (1551 M.)

Vakıf Şartı

Vakıfenin inşa etmiş olduğu
mektebe gelince: kıraat ve
tecvid ehlerinden Kur'an-ı Mecidi
bilmekte mahareti olan, güzel
vasıflarla muttasıf iyi ahlakla
mütehallik bir kimse oraya
muallim tayin olunup
müslüman çocuklarına öğretir...

Onlara şefkat kanatlarını
indirir, onlar arasında hiçbir
fark yapmaksızın cümlesine
kendi evladına baktığı gözle
bakar, talim ve terbiye
kanunlarına riayet eder. Onlara
karşı samimi bir dost hatta
müşfik bir baba gibi davranır...
'Vazifesi altı dirhemdir...

SONUÇ

- Avrupa'da;

- Hospis

palyatif bakım

- Türkiye'de

- Palyatif bakım

hospis

- Palyatif bakım hastalık tanısı aldıktan sonra tedavi ile beraber devam ederken, hospis yaklaşımı hayatlarının son dönemlerini yaşayan tedavi seçenekleri bitmiş hastalar içindir.
- Palyatif bakımın hedefi sistematik olarak hastanın acısını giderirken insani boyutlar olan merhamet ve şefkati entegre etmesidir.

- Palyatif bakım ve hospis için kültürümüzden gelen **isimler** seçilmelidir.
- Modern hospis ve palyatif bakım **deneyiminden** istifade edilmelidir.
- Hospisler için kendi kültür ve değerlerimizle uyumlu bir şekilde entegrasyon sağlanmalıdır.
 - Kültürümüzde ailenin ve akrabanın halen çok önemli bir güç olduğu gerçeği
 - Vakıf kavramı
 - Ölüm ve hayat algısı

